

holzem a Fischlem, jemuž dokázal pokus Karlův o znovunabytí lén. Záhadou ovšem zůstává, proč opakují se za sebou »Mocran« dvakrát. Snad šlo tu o nějaké horní a dolní, či staré a nové Mokřany. Slovanské jméno, nad nímž se pozastavil kdysi Dvořák, označiv je za české, lze dobře vysvětlit poukazem, že okolí Magdeburku bylo původně osídleno Slovany, kteří byli zatlačeni německým obyvatelstvem. Koss takto vzkřísil odvržené »Mokřany« Palackého.

Ovšem nejen toto, nýbrž práce Kossova přinesla nám i nová hlediska na otázku poměru Moravy k říši. Prof. V. Novotný v novém svazku svého sešitového pokračování »Českých Dějin« přijal názor Kossův za svůj (str. 307); to co zbylo na str. 308, je patrně jen nedoplnění, protože to odporuje zřejmě předcházejícímu, jež teprve dodatečně, když Novotnému Koss dal svou práci čísti v korektuře, bylo vsunuto. Také prof. J. Pekař ve svém referátě v Čes. Časopise Historickém uvítal výsledky práce Kossovy, nadhodil však nutnost revise dosavadních názorů na poměr Moravy k říši. Zejména ukázal, že vše co o něm víme, čerpáme z kroniky Jarlochovy a nikoliv z pramene listinného. Zároveň upozornil, že ani otázka udělení říšského markrabství r. 1182 není dosti jasná a že je ji nutno formulovat jen podmíněně. Konečně Pekař vyslovil odůvodněné pochybnosti o markrabském titulu, který se objevuje už před r. 1182 a jenž značí nižší hodnost a nadhazuje otázku, zda nebyl to jen nižší titul pro ty, kdož zvali se vévody Moravskými a ve skutečnosti byli odvislí na panovnících českých. Ale buď jak buď, ať dopadne jednou revise poměru Moravy k říši jakkoliv, jisto je, že domněnka Bretholzova je pohřbena výsledky práce Kossovy nadobro.

Dr. František Čáda.

Právo státní.

Starzewski Maciej, Konstytucja republiki Czechosłowackiej. Krakov 1926, str. 182.

Spis Starzewského je systematickým a při tom kritickým výkladem naší ústavy. Probíráje jednotlivé instituce právní, srovnává je s podobnými institucemi v jiných ústavách, zvláště polské a francouzské.

V úvodě podává autor historii vzniku československého státu a jeho ústavy. V oddílu prvním probírá postavení (význam) ústavy v čs. právním řádě. Autor oceňuje zejména instituci ústavního soudu, jako záruky nadřazenosti ústavy obyčejnému zákonodárství, a snad ji dokonce poněkud přeceňuje, podobně jako stabilitu čs. ústavy, o níž praví, že změna její není prakticky možná (str. 23). V oddílu druhém pojednává autor o zásadách čs. ústavy (princip demokracie, postavení Podkarpatské Rusi); při tom poněkud dogmaticky tvrdí, že ústava nepřipouští jiné autonomie územní než pro Podkarpatskou Rus, což je správné jen potud, rozumí-li autonomií vlastní moc zákonodárnou, nikoliv autonomii administrativní (str. 36). Třetí oddíl je věnován Nár.

Shromáždění; pojednává se tu obšírně o jeho funkcích autonomních, zákonodárných, atd., o postavení senátu, postavení N. Shromáždění, Stálého výboru atd. Zajímavé jsou vývody autorovy o referendu, dále o ustanoveních §§ 75—78 ústavní listiny o politické odpovědnosti vlády, kterážto ustanovení považuje za zbytečná vzhledem k zásadě parlamentní vlády, na niž je vybudována celá naše ústava.

Oddíl čtvrtý věnován je moci vládní a výkonné. Zabývá se odpovědností presidenta republiky, zastává autor správné stanovisko, že prezident republiky nemůže býti ani po uplynutí své funkce stíhán pro jiné trestní činy za svého presidentství spáchané, než pro velezradu (str. 120).

Autor považuje dále přímý styk presidentův s N. Shromážděním podle bodu 6 § 64 ústavy, vzhledem k jeho neodpovědnosti, za nebezpečný pro presidentovu autoritu a vážnost. Na stranách 134 až 149, kde pojednává o vládě, věnuje spisovatel obšírné místo sporu v čs. literatuře vedenému o to, do jaké míry je podle naší ústavy přípustna delegace moci zákonodárné.

V oddílu pátém pojednává autor o moci soudcovské, v šestém o právech a svobodách občanských, při čemž se vyslovuje velmi skepticky o jejich skutečném významu právním, v oddílu sedmém o ochraně menšin a právu jazykovém, při čemž nesprávně tvrdí na str. 167, že československý jazyk je fikcí místo právním pojmem naším jazykovým zákonem zavedeným.

Závěr vyznívá ve velmi vřelý a příznivý úsudek o čs. ústavě.

Spis je velmi pěkný, znalost odborné literatury veliká, bibliografie čs. literatury z oboru ústavního práva, připojená na str. 178—182, neobyčejně pečlivá a úplná, a jak již bylo v jiné recenzi řečeno, je potěšitelným zjevem, že polská odborná literatura má toto soustavné dílo o naší ústavě.

Dr. Horáček ml.

Právo finanční.

Haensel Paul, Das Steuersystem Sowjetrusslands. Berlin. (Preiss). 1926, str. 176.

Spis jest překladem 2. vyd. ruského spisu profesora university v Moskvě a reprodukuje stav až do konce března 1926. Vznik a vývoj systému berního v Sovětském Rusku stál a stojí v bezprostřední souvislosti se zavedením a rozšířením nové politiky hospodářské. V části první líčí se expropriační politika, jež ovládala na začátku a v jejíž důsledku odpadla nutnost, ano i možnost nějaké politiky berní. Daně považovány za prostředek k provedení vyvlastnění zbytků majetku, který zůstal v rukách tříd majetných. Vyvrcholení nastalo (30. X. 1918) zavedením jediné mimořádné 10 miliardové daně revoluční. Výsledek velmi sklamal — došlo jen 16% stanoveného obnosu. Současně došlo ku naturálnímu zdanění zemědělství tak, že měly býti postí-